

**DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité
Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
16/2389-

Dato
29.11.2016

Spørsmål om varsling ifm prekvalifiseringen Tvedestrand - Arendal

Jeg viser til brev av 22. november 2016 fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen med spørsmål i forbindelse med oppslag i Aftenposten 15. november 2016 om Nye Veier AS (Nye Veier) sitt arbeid med anbudskonkurranse for prosjektet E18 Tvedestrand – Arendal.

Artikkelen tar bl.a. opp ulike forhold knyttet til tidligere direktør for Helse, miljø, sikkerhet og kvalitet (HMSK) i Nye Veier, Lena Helen Dalen, sitt arbeid i selskapet og avslutningen av dette arbeidsforholdet. Det trekkes også i artikkelen fram et brev Dalen skrev til Næringsdepartementet (med kopi til Samferdselsdepartementet) en tid etter at det ble inngått avtale mellom selskapet og Dalen om avslutning av arbeidsforholdet med innspill til hvordan det offentlige bør gå fram for bl.a. å forhindre korrupsjon. Jeg kan ikke uttale meg om enkeltpersoners ansettelsesforhold i selskapet, men legger til grunn at selskapets håndtering av saken skjer i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk.

Enkelte av de spørsmål komiteen tar opp er forhold som faller inn under selskapets løpende arbeid for å ivareta sitt samfunnsansvar og motvirke korrupsjon, jf. rolledelingen mellom eier og selskapet, og jeg har mottatt innspill fra Nye Veier for å få utfyllende informasjon om de spørsmål komiteen stiller.

1 Spørsmål:

"Hvilke rutiner har Nye Veier for varsling, hvordan ble dette varselet håndtert i Nye Veier (herunder når ble varselet registrert som mottatt), og på hvilken måte har statsråden forsikret seg om at varsleren ble ivaretatt etter regler om varselvern?"

Svar:

Nye Veier har etablert prosedyre for intern varsling og selskapet har en fungerende intern varslingskanal. Prosedyre for intern varsling ble første gang fastsatt 8. desember 2015, altså før selskapet gikk over i operativ drift fra 1. januar 2016. Varslingsprosedyren ble etter det jeg er gjort kjent med lagt inn i selskapets styringssystem i juni 2016. Styringssystemet har siden også blitt gjort tilgjengelig på selskapets intranettside (sharepoint). Videre er jeg kjent med at selskapet arbeider med å få opprettet en ekstern varslingskanal og er i prosess med å søke om konsesjon fra Datatilsynet for tilgjengeliggjøring av denne på sin internettside. For enkel tilgang til en slik varslingskanal på selskapets intranettside settes det nå opp en egen e-postadresse "varsling@nyeveier.no" og en egen varslingstelefon som styres til den eksterne varslingskanalen. Inntil denne eksterne varslingskanalen er formalisert videresendes henvendelsene til leder av styrets revisjonsutvalg. En slik ordning anses fra selskapets side som viktig for å ivareta hensynet til anonymitet.

I dialogen med departementet har Nye Veier vist til at HMSK-direktørens faglige innspill til fastsettelse av krav til entreprenørene i prekvalifiseringen, ble tatt hensyn til. Det faglige innspillet ble verken fra administrasjonen eller styret ansett å være en varslings sak. Innspillet ble fra selskapets side ansett som en del av beslutningsgrunnlaget som lå innenfor ansvarsområdet til HMSK-direktørens avdeling.

På det tidspunktet hvor den aktuelle saken skulle styrebehandles var enkelte dokumenter forsinket fra fagavdelingen. I den anledning henvendte HMSK-direktøren seg 27. februar 2016 til styrets leder for å understreke viktigheten av at fagavdelingens arbeid likevel ble lagt til grunn for utlysningen. Jeg er orientert om at styreleder i etterkant av styrets behandling sjekket at fagavdelingens innspill var ivaretatt og at innspillene ble innarbeidet i denne konkrete utlysningen. Selskapet har som nevnt betraktet dette som et ordinært innspill fra fagavdelingen i saken, og ikke som noen varsling av kritikkverdige forhold. Av denne grunn ble etter det jeg har fått opplyst, heller ikke prosedyren for intern varsling med tilhørende dokumenter for melding og behandling anvendt.

Jeg er forsikret av selskapet om at opphøret av HMSK-direktør Dalens arbeidsforhold ikke har sammenheng med hennes synspunkter på arbeidet mot korrupsjon og arbeidsrelatert kriminalitet. Som det fremgår av redegjørelsen ovenfor opplyser også selskapet at Dalens faglige innspill ble tatt til følge og innarbeidet i prekvalifiseringsgrunnlaget. Det vil ikke være riktig av meg å gå inn i saker om personalhåndtering i selskapet, men jeg legger til grunn at selskapets håndtering av denne typen saker skjer i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk.

Aftenpostens artikkel omtaler også et brev som tidligere HMSK-direktør Dalen som privatperson sendte til Næringsdepartementet 13. juni 2016 (sendt i kopi til Samferdselsdepartementet 17. juni 2016). Nye Veier har uttalt at selskapet er enig i brevets budskap. Nye Veier arbeider aktivt for en høy etisk standard, både internt og hos selskapets leverandører. I min utøvelse av eierrollen overfor flere selskaper innen samferdselssektoren er jeg også enig i brevets fokus på å avsløre og motvirke korrupsjon og arbeidsrelatert kriminalitet.

Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at departementet 28. november 2016 fikk vite at Nye Veier har mottatt en varslings sak som selskapet nå håndterer i tråd med sine prosedyrer for varslings.

2 Spørsmål:

"Av sitatet fra Aftenposten framkommer det at varselet gjaldt prekvalifiseringen (Tvedestrand- Arendal). Hva gikk dette varselet ut på?"

Svar:

Som jeg har redegjort for i mitt svar på spørsmål 1, har jeg fått opplyst at selskapets direktør med ansvar for HMSK tok telefonisk kontakt med styreleder. Hun understreket viktigheten av at fagavdelingens arbeid med hvilke krav som skulle stilles til de som skulle prekvalifiseres, ble lagt til grunn for utlysningen, selv om enkelte dokumenter var forsinket fra avdelingen. Jeg er orientert om at styreleder i etterkant av styrets behandling sjekket at fagavdelingens innspill var ivare tatt og jeg har fått bekreftet fra selskapet at alle krav i prekvalifiseringen til Tvedestrand-Arendal som var spilt inn fra HMSK-avdelingen ble tatt med. Selskapet har overfor meg vært tydelig på at det aktuelle forholdet ble ansett som et ordinært faglig innspill fra fagavdelingen i saken, og ikke som noen varslings av kritikkverdige forhold.

3 Spørsmål:

"Kan statsråden garantere at den aktuelle anskaffelsen har skjedd fullt ut og helt etter regler, forskrifter og beste praksis? Hva har statsråden gjort for å forsikre seg om at så er tilfelle, og på hvilket tidspunkt?"

Svar:

Jeg forventer at selskapet gjennomfører aktsomme og grundige vurderinger når det gjelder problemstillinger knyttet til korrupsjon. Dette er i tråd med regjeringens forventninger til statlige eide selskaper på samfunnsansvarsområdet, jf. Meld. St. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen). På generelt nivå forventer jeg at Nye Veier er med på å utvikle god forretningsskikk på de områder som er relevante for virksomheten, at selskapet har etiske retningslinjer, at arbeidet med samfunnsansvar er forankret i styret og at styret rapporterer på vesentlige områder i sin årlige beretning.

Antikorrupsjon er ett av fire kjerneområder hvor regjeringen stiller mer konkrete forventninger til selskapene. I denne sammenheng forventer jeg at Nye Veier har retningslinjer, systemer og tiltak for å hindre korrupsjon og for å håndtere mulige lovbrudd eller tvilstilfeller som måtte avdekkes på dette feltet. Jeg er opptatt av at Nye Veier legger stor vekt på å være en samfunnsansvarlig byggherre. I eierdialogen har selskapet orientert om sitt arbeid på dette området. For eksempel orienterte selskapet i et møte med politisk ledelse i Samferdselsdepartementet 2. juni 2016 om sitt arbeid med samfunnsansvar. Blant de temaer selskapet tok opp ble det pekt på betydningen av å forebygge kriminalitet, sikre gode arbeidsforhold, organiseringsrett, etikk og miljø. Selskapet har etablert retningslinjer for etikk og samfunnsansvar både internt og overfor selskapets underleverandører. Nye Veier har som ambisjon å bidra til å heve seriøsiteten i bransjen gjennom å stille tydelige krav til samfunnsansvar i anbudene. Etter min vurdering er denne uttalte ambisjonen klart i tråd med regjeringens forventning om at selskapene skal være ledende innenfor arbeidet med samfunnsansvar på sine områder.

Av direkte relevans for selskapets arbeid med det aktuelle utbyggingsprosjektet har Nye Veier nylig opplyst at selskapet har etablert et samarbeid med Arbeidstilsynet, Økokrim og Skatt Sør for å motvirke og eventuelt avdekke ulike former for økonomisk- og arbeidslivskriminalitet. Videre vil det for alle utbyggingsprosjektene i selskapets regi ansettes en LO-koordinator for å støtte arbeidstakerrettigheter og motvirke ulike former for arbeidslivskriminalitet.

I kraft av rollen som eier benytter jeg eierdialogen til å følge opp statens forventninger til de ulike selskapene hvor statens eierskap forvaltes av Samferdselsdepartementet. Det følger imidlertid klart av selskapslovgivningen at det er styret som har ansvaret for selskapenes drift, også når det gjelder samfunnsansvar, og for at virksomheten følger relevant lov- og regelverk. Dette innebærer at det er styret som har ansvaret for å vurdere hvordan statens forventninger på samfunnsansvarsområdet best kan følges opp, og at disse operasjonaliseres på en best mulig måte. Selskapenes tilpasning til og etterlevelse av statens forventninger er en naturlig del av grunnlaget for evalueringen av styrets arbeid og forberedelser av styrevalg.

Når det gjelder forhold av kontraktsrettslig karakter, er det viktig for meg at disse håndteres innenfor rolledelingen som følger av selskapslovgivningen og statens prinsipper for god eierstyring. Departementet som eier skal ikke gå inn på styrets myndighetsområde. Samtidig legger jeg vekt på at departementet som eier fortsetter å være tydelig overfor styret og selskapet om min forventning til å vise mest mulig åpenhet og gjennomføre grundige vurderinger når det gjelder problemstillinger knyttet til arbeidet mot bl.a. korrupsjon. Det er viktig at etterlevelsen av statens forventninger på dette området er klart synlig både for staten som eier og offentligheten.

4 Spørsmål:

"Det er kjent at det innen kort tid skal offentliggjøres hvem som vinner anbudet for strekningen E18 Tvedestrand-Arendal. Har statsråden på denne bakgrunn vurdert å ta initiativ til at beslutningen utsettes?"

Svar:

Jeg legger til grunn at Nye Veier følger opp statens forventninger i sitt arbeid med samfunnsansvar generelt og antikorrupsjon spesielt. Dette blir fulgt opp av departementet gjennom eierdialogen. Jeg vil også påpeke at en bevisst holdning til statens rolle som eier har stor betydning for legitimiteten til det statlige eierskapet. Som nevnt i svaret på spørsmål 3 ligger det ikke til eiers myndighet å gå inn i enkeltsaker som hører inn under styrets ansvarsområde. Det er styret som har ansvar for håndtering av saker av kontraktsrettslig karakter og det vil bryte med den etablerte rolledelingen mellom eier og selskapet å gripe inn i denne type beslutninger. Når det gjelder den varslingssaken som Samferdselsdepartementet nylig er gjort kjent med, og som er omtalt under svar på spørsmål 1 ovenfor, legger jeg til grunn at Nye Veier behandler saken på en forsvarlig måte i tråd med de prosedyrer som følger av selskapets varslingssystem.

Med hilsen

Ketil Solvik-Olsen

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi:
Ny Veier AS

